

СТАНОВИЩЕ

**от доц. д-р Емилия Хинкова Евгениева,
относно дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор”
в област на висше образование 1. Педагогически науки
Професионално направление 1.2 Педагогика
(Специална педагогика)**

**Тема на дисертационния труд: „Дизайн на учебното портфолио при обучение на
ученици със специални образователни потребности”**

Автор: Елевтерия Кроммида

Системата за оценяване в съвременното училище изисква допълване със съвременни средства. В последните години все по-категорично навлиза учебното портфолио. То събужда противоречиви мнения за смисъла от неговото използване. Това прави избраната тема интересна и актуална. Използването на портфолио при представяне на процеса на обучение и постиженията от него при децата със специални образователни потребности, е необходимо по няколко причини. В процеса на обучение на деца със специални образователни потребности участват повече специалисти, които биха имали значително по-успешна и ефективна координация, ако в комуникацията помежду си включат и портфолиото. Второ, при оценяването постиженията на тази група деца, много по-често от на останалите, се налага използването на качествена оценка, вместо количествена. Портфолиото може да има чудесна подкрепа в това отношение. Не на последно място е това, че ако на обществеността се представят резултатите от обучението на детето със СОП с портфолио, то приемането и активното им включване в живота на обществото ще стане в пъти по-лесно. В този смисъл, избраната от госпожа Кроммида тема би имала важно значение в процеса на изграждане на общество без изолация.

Представената за рецензиране дисертация съдържа 282 страници основен текст, 218 същинска част, приложения, таблици и диаграми в анализа на емпиричните данни. Представената библиография съдържа 233 източника от сферата на дисертацията, от които 115 са цитирани в текста.

Дисертацията е структурирана в три глави. Първа глава представлява теоретичен обзор на литература по изследвания проблем. Дисертантката демонстрира умения за извеждане на основни гледни точки по разглеждания проблем, които са представени като

отделни параграфи при анализа. В резултат на добре структурирания обзор е изведен модел на учебно портфолио. Този модел е мотивиран спрямо философията на портфолиото и видовете портфолио, използвани в системата на образование. Направеният обзор в първи параграф показва умения за изчерпателност и систематичност на систематизирането на преглежданата литература. В началото на анализа докторантката формулира подхода си към проблема, базиран на теорията на конструктивизма. Следващият параграф от първа глава се занимава с анализа на възможностите и практиките за въвеждане на портфолиото в системата, така че да се обоснове възможността за въвеждането му при интегрирането на деца със специални образователни потребности. Тъй като процесът на обучение е предметно организиран, затова е логично мястото на обучението по математика на докторантката. Госпожа Кроммида е учител по математика и изборът на учебната дисциплина е резонен.

Създаденият модел следва изискването за редуцирано учебно съдържание, индивидуален подход и екипна педагогическа работа при обучението на деца със специални образователни потребности.

Изследователската програма е представена във втора глава. Изследването е направено на два етапа. Първо е направено проучване на популярността на портфолиото в средите на участниците в процеса на обучение - общообразователни учители и специални педагози, както и родители. На основание на получените данни са структурирани целта и хипотезите. Втората част от изследването вече търси мястото и ролята в процеса на обучение на деца със специални образователни потребности в масовото училище. Въпросниците събират информация по съществени аспекти на процеса на приемане и социално утвърждаване на децата със специални образователни потребности.

Прави впечатление прецизността в работата на докторанта. Изследването е проведено на два етапа. Първо е направена регистрация на отношението, разбирането и дейността на педагогическите специалисти към проблема. Конструираният въпросник проследява три основни параметъра на процеса: ролята на родителите, възможността за формиране на социални умения и очакването от реализацията на децата със специални образователни потребности. Тези три момента са относително нови и следва да се формира активно отношение към тях. Втората част на изследването е свързано с оценка на мотивацията на респондентите за работа с предлагания модел. Въпросниците следват логиката на вече направената регистрация на приемането на процеса на интегриране въобще. Избраният подход дава възможност за наблюдение на динамика на процеса, тъй като мотивацията се измерва с практически разработен модел на учебно портфолио.

Включените в извадката респонденти са общо 250. Предварителното проучване е със 100 респондента (25 учители, 25 специални педагози, 50 родители). Същинското проучване е със 150 респондента. Същинското проучването е направено на два етапа. Първо е направено с участието на 70 респондента. След направеният анализ на данните докторантът преценява, че някои от резултатите не са убедители и прави втора група от 80 респонденти, за да получи по-убедителна извадка от данни. В дисертацията се представят данните от цялата извадка.

Анализът на събраните данни от цялостното изследване в дисертацията е представено в трета глава. В анализа е следвана логиката на хипотезите. В края на всеки етап от анализа на данните е правено обобщение. Това дава възможност да се проследи логиката и процеса на формулиране на изводите и препоръките.

Представените изводи и препоръки са конкретни и имат практически принос. Прави впечатление, това че изводите се надграждат един спрямо друг. Например извод първи и четвърти, втори и пети, втори и трети. Това дава основание да считаме, че установената динамика на средата на обучение на деца със специални образователни потребности от госпожа Кроммида, ще я мотивира да продължи работата си по проблема. В този смисъл е и моята препоръка. Да се разработи практическо пособие за приложение на модела на портфолиото. Първата стъпка е направена в публикуваната част от модела в ръководството “Диагностика, реорганизация и оценка на обучението на ученици със специални образователни потребности”, № 5 в списъка на публикациите.

Списъкът от приноси отговаря на обема и съдържанието на дисертацията.

Авторефератът е разширен и добре структуриран.

Публикациите по темата са направени в две международни списания, една конференция и практическо ръководство. Основно представят философията на темата и моделът на портфолиото.

В качеството си на научен ръководител на Елевтерия Кроммида, бих искала да обърна внимание на нейните личностни качества. На първо място бих посочила нейното любопитство към съвременните проблеми и работата по тях с изпреварваща позиция. Разбира се трябва да отбележа и умението ѝ за работата в екип, прецизност на научното търсене и умение за намиране на значимостта на теорията в практическата реалност.

В заключение, оценката на дисертационния труд, приносите, автореферата и публикациите е положителна. Дисертационният труд напълно отговаря на изискванията на ЗРАСРБ.

Представените резултати ми дават основание убедено да предложа на уважаемото Научно жури да даде положителен вот за присъждане на образователна и научна степен “доктор” на СУ “Св. Климент Охридски” в областта на висшето образование 1.Педагогически науки, Професионално направление 1.2. Педагогика (Специална педагогика) на Елевтерия Кроммида.

23.11. 2016

София

доц. д-р Емилия Евгениева